

125 j RN (tekst Walter Ceuppens)

Gedachten van Cardijn die blijven inspireren

1. Zijn internationalisme was zeer uitgesproken. **Een christen heeft de opdracht om dienstbaar te zijn wereldwijd.** De aarde en de productiemiddelen zijn er voor alle mensen. De universiteiten hebben daarin een zeer belangrijke rol te spelen. De vooruitgang van de wetenschap moet alle mensen ten goede komen. Cardijn wil dat er werk wordt gemaakt van de gewetensvorming van alle christenen, van alle ouders, van alle jongeren, van alle werknemers, op dit vlak van het internationalisme dat grenzen verlegt alleszins.

2. Het “scandalum” van de zogenaamde christelijke landen die niet echt delen. Meerdere christelijke landen en machthebbers hebben geld en goederen in overvloed, die ze echter met alle mogelijke middelen willen verdedigen en behouden voor zichzelf. Honger, ziekte en ellende teisteren vele arme landen en arme bevolkingsgroepen. Delen met de armen betekent vooral delen “ex substantia, non ex superfluis” (**men moet delen wat van wezenlijk belang is en niet alleen wat overtollig is**). Helaas, de christelijke landen geven enkel wat aalmoezen uit hun overvloedige overvloed, maar dat is volstrekt onvoldoende om aan de arme landen en bevolkingsgroepen een menswaardig bestaan te garanderen. Zulke praktijk mag men ook geen “delen” noemen, want dat is eerder leugenachtig en het bevordert racisme.

3. **De vorming van de massa.** De vorming van de elite volstaat niet. Ook de vorming van de jeugd moet gericht zijn op een vorming van de massa. Alle mensen hebben immers een gelijke waarde als mens. Deze fundamentele waarde wordt ernstig bedreigd door de ideologie van het liberalisme, het nationalisme en het paternalisme.

De jeugd moet echter **leren om solidair te zijn, ook met werknemers, werklozen, zieken, ouderen, kinderen**, en dat overal ter wereld in een universele broederlijkheid. De jeugd moet ook leren om zijn internationale verantwoordelijkheid op te nemen, in het besef dat elke man en elke vrouw gelijkwaardig is in haar of zijn “mens-zijn”. In 1954 schrijft hij: “nalaten om de massa’s jongeren te vormen, is een misdaad tegen de menselijkheid”.

4. De **economische en sociale structuurhervormingen** moeten er komen. Het kapitalisme zal altijd opnieuw de kop opsteken om steeds weer zulke structuurhervormingen te verhinderen, weer ongedaan te maken of tijdelijk onmogelijk te maken.

Het grote onrecht dat wereldwijd de armen wordt aangedaan weerspiegelt zich in hun tekort aan voedsel, drinkwater, werk, rechtvaardig loon, gezondheidszorgen en opleiding. Anderzijds wordt het zo nodige geld voor ontwikkeling en structurele hervormingen voor iets anders gebruikt, vooral voor wapenning, zodat het geld afvloeit naar de wapenhandel en de wapenproductie, wat steeds weer oorlogen in de hand werkt.

5. De **rechten van vluchtelingen en migranten.** Ieder mensenleven is meer waard dan al het goud van de wereld. Onrecht, oorlogen, rampen, vervolgingen, armoede, drijven mensen op de vlucht of zetten ze aan om te migreren. Deze mensen en hun families hebben rechten. Hun lichamelijke, morele en religieuze integriteit moet gewaarborgd worden. Ze hebben recht op een humane opvang. Dat is ook de geest van het Evangelie (Matteüs 25). Zoek altijd de vrede en de gerechtigheid, stelt Cardijn, zeker voor de vluchtelingen.

6. Een **eerlijke wereldhandel.** Het is niet toegelaten om winst te maken met alle mogelijke middelen. Ook ideologische partijdigheid en uitsluiting zijn een onrecht. Er moeten eerlijke prijzen gelden, in alles en voor allen, ook in de wereldhandel. In 1953 verwees Cardijn naar de geschiedenis van de kolonisatie. Sommige rassen werden zo goed als uitgeroeid, sommige

beschavingen werden vernietigd, vele rijkdommen werden geplunderd en de christelijke landen namen het land af en ze onderwierpen miljoenen arme mensen, wel vier eeuwen lang, aan een regime van slavernij. Er valt heel wat goed te maken en dat moet meespelen bij de uitwerking van een wereldwijde sociale rechtvaardigheid. En dat moet ook onderwezen worden aan de jeugd.

7. **Opkomen tegen de vele vormen van egoïsme** die altijd opnieuw de kop opsteken. Egoïsme kan persoonlijk zijn of familiaal. Het kan gebonden zijn aan een partijdigheid of een sociale klasse. Het kan ook nationaal zijn of eigen aan een bondgenootschap. De Europese Gemeenschap, die vorm kreeg, moest er alles aan doen om niet te vervallen in een collectief egoïsme. Liberalisme en nationalisme zijn ideologieën die aan het egoïsme zelfs een statuut van deugdelijkheid verlenen. Voor Cardijn geldt het algemeen en universeel welzijn als een prioriteit. Hij ziet elke mens als een wereldburger. Hij verzet zich tegen elke vorm van uitsluiting. In 1957 schrijft hij: “menselijk zijn is universeel zijn”.

8. Respect voor ieders geweten. **Niemand kan verplicht worden om tegen zijn of haar geweten te handelen.** Ook het christelijk geloof mag aan niemand worden opgedrongen. Geen enkele religie of levensbeschouwing mag onder dwang worden opgelegd. Cardijn is tegen elke vorm van racisme of dictatuur en tegen elk totalitarisme. We moeten iedereen respecteren en meest van al de armen. Cardijn noemt zichzelf in die zin “anti-klerikaal”, dat hij weigert de fouten en vergissingen goed te praten, ook die van de katholieken. In 1956 waarschuwt Cardijn voor een gebrek aan oecumenisme, want zonder oecumenisme tussen de verschillende religies zijn religies gevaarlijk, omdat ze dan vaak leiden tot haat en oorlogen, zoals we het ook leren uit de geschiedenis. De jeugd moet het oecumenisme leren beleven in de praktijk.

9. Geen geloofwaardigheid zonder gerechtigheid, en dat geldt ook voor katholieken. Iedere waarheid, **iedere organisatie wordt ongeloofwaardig zonder sociale rechtvaardigheid.** We moeten ook voortdurend actief zijn om oorlogen te vermijden. In 1952 schrijft Cardijn: “er zijn minder wapens nodig en minder militairen”. Cardijn is een internationalist en een overtuigde anti-nationalist. Dat vooral wil hij aan de jeugd leren om internationaal onrecht en oorlogen te kunnen vermijden en te kunnen beëindigen. De waarheid zoeken is een plicht van objectiviteit. Het heeft niets te maken met propaganda of met racisme. Kerken en partijen zijn middelen om een hoger doel te bereiken. Ze zijn geen doel op zich. We mogen de Kerk niet volgen tot in het absurde. We moeten tijdig de verantwoordelijken waarschuwen. A fortiori geldt dat evenzeer voor politieke partijen. We moeten ons altijd en overall verzetten tegen machtsmisbruik. Ook in de Kerk, zo schrijft Cardijn. “Principiis obsta !”: “Pak de oorzaken aan en niet alleen de symptomen of de gevolgen”. Cardijn verzet zich eveneens tegen leugenachtige publiciteit of deformatie van de publieke opinie.

10. De sociale mensenrechten zijn universeel en ondeelbaar: een heel programma. Cardijn riep op om vooral alle jongeren tussen 15 en 25 jaar overall een degelijke vorming te geven. Ze moeten samen kunnen **inzicht** verwerven, om zo de juiste **oordelen** te kunnen vellen over concrete situaties en zo zelf te leren **handelen** in groep. Het kapitalisme biedt volgens Cardijn geen menselijk perspectief, niet op persoonlijk vlak, niet op familiaal vlak, en niet op sociaal vlak. In 1951 schreef Cardijn: “ik veroordeel het liberalisme. Het liberalisme is een economisch materialisme. Het heeft altijd opnieuw de arbeiders en de volkeren uitgebuit en zelfs vernietigd”. Cardijn leert in alle omstandigheden dat één enkele mens meer waard is dan al het goud van heel de wereld. Een mens is nooit een instrument, een pion op een schaakbord, een werktuig. Nooit mag men één enkele mens aan zijn lot overlaten, ook geen vluchteling, ook geen werkloze. Racisme en nationalisme leiden tot moord en doodslag. Wapens helpen daarbij. Daarom moeten we met iedereen praten en de bewapening beperken en ontwapeningsakkoorden sluiten.

Als een bepaalde vorm van socialisme het geloof en de geloofsbeleving van de bevolking niet respecteert en garandeert, dan is Cardijn ook daarmee niet akkoord. Geen vrijheid zonder geloofsvrijheid.

Cardijn heeft ook een hele **waslijst van schendingen** van de sociale mensenrechten, die onafgebroken moeten bestreden worden :

- onmenselijke arbeid (onrechtvaardig loon, te hoog werkritme, ongezond werk, repetitief werk zonder enige variatie, drugsgebruik tegen de pijn en de stress op het werk, enz.)
- het beschimpen en beledigen van de jongeren. Zoals Socrates en zoals Don Bosco moet men de jongeren geduldig beluisteren, aanmoedigen, helpen en vormen. Cardijn eist dat die vorming niet wordt overgelaten aan dilettanten, maar wordt toevertrouwd aan echte geleerden. Het onderwijs is een plicht en mag niet worden overgelaten aan de willekeur van de financiële of politieke machthebbers. Subsidiëring van opleiding en vorming is een mensenrecht.
- De honger, de eenzaamheid, het bespioneren, het geweld, de onwetendheid, het wantrouwen en het "succes als criterium". In 1958 schrijft Cardijn onverbloemd: "succes is geen criterium".
- Tenslotte de militaire dictaturen. In 1960 spreekt Cardijn zich uit tegen alle militaire dictaturen.

Positief geformuleerd heeft Cardijn ook een **waslijst : een uitgebreid programma van universele sociale rechten**, die overal moeten gerealiseerd worden, telkens opnieuw, als het nodig is. Deze rechten zijn :

- arbeid en een beroepsloopbaan (ook voor vrouwen en ook voor jongeren).
- dienstverlening aan families en kindergeld
- een menselijk werk en een rechtvaardig loon
- gratis beroepsopleiding, gratis onderwijs
- distributie van onmisbare levensmiddelen voor iedereen: brood, water, woonst
- hygiëne en gezondheidszorg
- cultuur en algemene vorming, levenslang
- sociale zekerheid voor iedereen
- vrije vakbonden, betogingsrecht en stakingsrecht
- vertrouwen, solidariteit, vriendschap en het recht om niet gediscrimineerd te worden, door geen enkele organisatie
- transportmiddelen voor iedereen
- een toegankelijke, onpartijdige rechtsspraak, ook op internationaal vlak.

Cardijn heeft als gelovige ook een droom, waarin de wetenschap en de religie samen een factor worden van liefde en vrede.

*Dr. Walter Jan Ceuppens, PHD en STD.
april 2015*